

HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2023–2025

Hallitus 14.10.2022 § 128

Esittelijä	Toimitusjohtaja Tommi Fred
Valmistelijat	Talousjohtaja Minna Haapala, puh. 050 451 0030 Controller Paula Mäkilautila, puh. 09 1561 2110
Yleistä	HSY:n yhtymäkokouksen on kuntalain mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kuntayhtymän seuraavan vuoden talousarvio. Samassa yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja se on laadittava siten, että edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan. HSY:n perussopimuksen mukaan toiminta- ja taloussuunnitelmasta on pyydettävä jäsenkaupunkien lausunnot ennen sen hyväksymistä. HSY:n hallitus käsitteli 17.6.2022 alustavaa toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2023–2025 ja päätti pyytää siitä jäsenkaupungeilta lausunnot 31.8.2022 mennessä. Saadut lausunnot merkittiin tiedoksi hallituksessa 23.09.2022. Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa tuottavuustavoitteena on ollut keskimääräinen 1,5 %:n vuotuinen tuottavuuden paraneminen. Myyntituottojen budjetoinnissa on huomioitu toimintavolyymien ja toiminnan muutokset sekä vesihuollon ja jätehuollon alustavat taksamuutokset. Yleisenä kustannustason muutoksena talousarviovuodelle 2023 on käytetty 4 %:ia, ellei tarkempaa ennustetta ole ollut käytettävissä. Suunnitelmavuosille 2024 ja 2025 on puolestaan käytetty kustannustason muutoksena 2 % ellei tarkempaa arviota ole ollut käytettävissä. Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2022 hyväksymään 10 vuoden investointiohjelmaan. TTS 2023-2025 investointeihin on esitetty tehtäväksi vuosittaisia tarkennuksia johtuen urakoiden siirtymisestä sekä varautumisesta urakka- ja kalustohankintojen hinnannousuun. Lisäksi investointeihin esitetään tehtäväksi vähäisiä hankemuutoksia. Toiminta- ja taloussuunnitelmaesityksessä on huomioitu kaupunkien lausunnot ja siihen on tehty HSY:n toiminnassa ja toimintaympäristössä kesän ja syksyn aikana tapahtuneista muutoksista aiheutuvat tarkennukset.

Tavoitteet

HSY:n toiminta- ja taloussuunnitelman 2023–2025 tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat HSY:n hallituksen esittämään strategiaan 2030, josta yhtymäkokous päättää marraskuussa 2022. Tavoiteasetanta ja budjetointi perustuvat myös jäsenkuntien omistajaohjauksen tavoitteisiin. Esitetyn strategian 2030 neljä painopistettä sekä niitä toteuttavat yhteensä kymmenen strategista päämäärää ovat:

- Ympäristövastuu: Hiilineutraali pääkaupunkiseutu, Kiertotalouden keskiössä ja Puhdas Itämeri

- Työn murros: Pito- ja vetovoimainen työnantaja sekä Osaava ja kehittyvä henkilöstö
- Kestävä talous: Tehokasta ja taloudellista toimintaa ja Tasapainoinen talous
- Asukaskokemus: Vastuulliset ja kehittyvät palvelut, Turvattu juomavesi ja Toimintaa lähiympäristöstä huolehtien

Toiminta

Energian säästämisen arvioidaan vaikuttavan myös asiakkaiden vedenkäyttöön, mistä johtuen laskutettavan vesimäärän volyymiennustetta on arvioitu alaspäin vuodelle 2023 alustavaan TTS:ään verrattuna. Vuonna 2023 tuotetun veden määrän arvioidaan olevan 97,2 miljoonaa m³ ja laskutettavan vedenmyynnin 75,3 miljoonaa m³ (ennuste 2022 75,2 miljoonaa m³). Viikinmäen ja Blominmäen jätevedenpuhdistamoilla käsiteltävän jäteveden määrän arvioidaan olevan yhteensä 154,8 miljoonaa m³ vuonna 2023.

Vuonna 2023 asiakaskiinteistöillä tehdään noin 8,9 miljoonaa jäteastiatyhjennystä ja kuljetetaan jätteitä yhteensä noin 386 000 tonnia. Jätteen energiakäyttöön Vantaan Energian jätevoimalaan toimitetaan jätteitä yhteensä noin 203 000 tonnia. Ämmässuon jätteenkäsittelykeskukseen vastaanotetaan jätteitä yhteensä noin 230 000 tonnia.

Henkilöstö

Henkilöstön määrällinen tarve on arvioitu henkilöstösuunnitelmassa vuosille 2023–2025. Vuoden 2023 keskimääräinen henkilöstömäärä on suunnitelmassa yhteensä 867,6 henkilötyövuotta.

Käyttötalous

HSY:n toimintatuotot vuonna 2023 ovat 426,9 miljoonaa, 25,5 miljoonaa (6,4 %) enemmän vuoden 2022 ennusteeseen verrattuna. Myyntituottojen budjetoinnissa on otettu huomioon toimintavolyymien muutokset sekä talousmallien mukaiset alustavat hintamuutokset. Toimintamenojen kehittymistä on tarkasteltu huolellisesti. Tämän tavoitteellisen kustannusten hillinnän lisäksi on kuitenkin asiakasmaksuja korotettava, jotta voidaan edetä strategisessa tavoitteessa lisävelanoton vähentämiseksi ja talouden tasapainottamiseksi.

Vesihuollon maksuihin on vuodelle 2023 suunniteltu 3 % reaalikorotus inflaatiovaikutuksen 7 % lisäksi. Käyttötaloutta rasittaa erittäin voimakas aineiden ja tarvikkeiden sekä energian kustannusten nousu. Vesihuollon investointien rahoittaminen kestäväällä tavalla edellyttää maksuihin reaalikorotuksia koko suunnitelmakaudelle. Suunnitelmavuosille 2024 ja 2025 on maksuissa huomioitu inflaatio 2,0 % ja reaalikorotus 3 %. Rakentamisen volyymien arvioidaan suunnitelmakaudella laskevan, mikä näkyy liittymismaksujen vähenemisenä

Jätehuollon toimintatuottojen arvioidaan hieman kasvavan. Sekajätteen määrän arvioidaan edelleen laskevan, mutta hyödynnettävien ja kierrätettävien jakeiden määrien jatkavan kasvuaan. Metallin ja sähkön hintoihin liittyy suurta epävarmuutta, mikä vaikuttaa suuresti näistä saataviin tuloihin. Tulokertymää lisää biojätteen erilliskeräyksen laajentuminen ja taksamuutokset. Hintoihin suunnitellaan 4,5 prosentin korotus. Korotus vastaa arvioitua kustannustason nousua erityisesti jätteen kuljetuksen ja käsittelyn osalta.

Jäsenkunnilta perittävät kuntaosuudet ovat noin prosentti HSY:n toimintatuloista. Kuntaosuuksilla katetaan ne seutu- ja ympäristötiedon sekä ilmastoinfon toiminta- ja pääomakulut, joita ei saada katettua palvelutuotannon myynnistä ja hankerahoituksista saaduilla tuloilla. Vuonna 2023 laskutettavat kuntaosuudet ovat 4,49 miljoonaa euroa, jossa kasvua edellisestä vuodesta on 3,3 %. Vuoden 2022 tulostennusteen mukainen kumulatiivinen ylijäämä 0,547 miljoonaa on kohdistettu täysimääräisesti suunnitelmakaudelle etupainotteisesti kuntaosuuksia vähentäväksi.

HSY:n toimintamenot vuonna 2023 ovat 213,1 miljoonaa euroa, joka on 6,6 miljoonaa (3,0 %) vähemmän kuin vuoden 2022 ennusteessa. Toimintamenojen budjetoinnissa on huomioitu toiminnan muutokset ja merkittävimmät tiedossa olevat kustannusmuutokset. Vuosille 2023–2025 on kuluissa huomioitu Suomenojan laitoksen purkukustannuksia yhteensä 17 milj. euroa ja vuodelle 2022 tehdään kustannusarvion 17 milj. euron varaus. Energian hinnan on arvioitu olevan huipussaan talousarviovuonna, minkä jälkeen hinnat eivät suunnitelmavuosille palautuisi kuitenkaan vuoden 2021 tasolle. Henkilöstökuluihin sisältyy palkkaratkaisun vaikutukset 2,3 % vuodelle 2023 ja muille vuosille palkkaratkaisun mukaisesti.

Toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena syntyvä toimintakate vuonna 2023 on 215,9 miljoonaa (50,6 %), kun sen vuonna 2022 ennustetaan olevan 183,9 miljoonaa (45,8 %). Ero johtuu suurelta osin vuodelle 2022 tehdystä varauksesta Suomenojan laitoksen purkuun sekä myyntituottojen arvioidusta kasvusta. Suunnitelmavuonna 2024 toimintakate paranee ja on 235,6 miljoonaa (52,9 %) ja vuonna 2025 253,4 miljoonaa (54,5 %).

Nettorahoituskulut vuonna 2023 ovat 77,9 miljoonaa. Korkokuluista 59,8 miljoonaa euroa on jäsenkunnille perustamislainoista maksettavia korkoja. Rahoituskuluissa on huomioitu 4,5 miljoonaa euron varaus. Varaus pitää sisällään HSY:n tuloverotuksessa verovuosina 2015, 2016, 2018 ja 2019 liikaa vähennettyjen korkomenojen oikaisusta johtuvan laskennallisen veronkorotuksen ja viivästyskoron. Peruspääoman korko, jota jäsenkunnat alkoivat periä vuodesta 2021, on 0,5 % vuonna 2022 ja vuosina 2023–2024 1,0 % ja vuonna 2025 1,5 %. Rahoitustuottoihin on budjetoitu 1,5 miljoonan euron osinkotuotot Uudenmaan Voima Oy:ltä vuodelle 2023 ja vuosille 2024–2025 1,0 miljoonaa euroa. Suunnitelmakaudella nettorahoituskulut kasvavat, ollen vuonna 2025 78,5 miljoonaa euroa. Toimintakatteen ja rahoituserien jälkeen syntyvä vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuonna 2023 vuosikate on 138,0 miljoonaa, kun investoinnit ja lainojen lyhennykset ovat yhteensä 281 miljoonaa euroa. Erityisesti vesihuollon investointien rahoittamiseksi suunnitellulla tasolla joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa koko suunnitelmakauden ajan yhteensä noin 425 miljoonaa euroa.

Tilikauden tulos vuonna 2023 on vuosikatteesta vähennettävien pysyvien vastaavien (käyttöomaisuus) poistojen jälkeen 13,9 miljoonaa euroa alijäämäinen, vuonna 2024 9,9 miljoonaa ylijäämäinen ja vuonna 2025 20,4 miljoonaa ylijäämäinen. Jätehuollon investointivarauksen aiempaan purkamiseen liittyvien poistoerokirjausten jälkeen tilikauden alijäämä on 13,8 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Investoinnit

Vesihuollon ja jätehuollon investoinnit perustuvat HSY:n hallituksen toukokuussa 2022 hyväksymään 10 vuoden investointiohjelmaan, johon on tehty pieniä tarkennuksia aikataulu- ja laajuusmuutoksista johtuen. Vuonna

2023 investoinnit ovat yhteensä 205,8 miljoonaa euroa, josta 177,0 miljoonaa on vesihuollon ja 24,3 miljoonaa jätehuollon investointeja.

Blominmäen jätevedenpuhdistamon valmistuminen pudottaa vesihuollon kokonaisinvestointien määrän suunnitelmakauden vuosilla keskimäärin noin 180 milj. euroon vuodessa. Vesihuollon investointien taso säilyy suunnitelmakaudella kuitenkin korkealla tasolla johtuen pääosin jäsenkuntien edelleen korkeana säilyvästä infrastruktuuri-investointien tasosta. Erityisesti suuret raidehankkeet nostavat näiden investointien määrää. Tämä vaikuttaa erityisesti johtosiirtojen ja osin verkostojen saneerausinvestointien kustannuksiin. Suunnitelmakaudella jatkuvat Kruunusiltojen ja Kalasataman raitiotiehankkeet ovat tyypiesimerkkejä kauden raidehankkeista. Lisäksi on varauduttu Espoon kaupunkiradan aiheuttamiin johtosiirtoihin. Kaavoituksen mukainen alueverkoston laajentuminen säilyy edelleen vakaana korkealla tasollaan.

Kaupunkilähtöisten investointien säilyessä suurina on HSY:n vesihuolto joutunut sopeuttamaan investointeja siirtämällä eteenpäin vesihuoltolähtöisiä hankkeita. Tästä huolimatta myös vesihuoltolähtöisten investointien taso säilyy suhteellisen vakaana. Vedenpuhdistuksen saneerausinvestoinneissa jatkuvat Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitoksen kapasiteetinnosto ja perusparannus, Pitkäkosken pk 1 rakennussaneeraus sekä Vanhakaupungin selkeytyshallin vesikaton ja julkisivujen saneeraus.

Vedenjakelun uudisinvestoinneissa vahvistetaan mm. Helsinki-Vantaa lentoaseman suunnan vedenjakelua. Viemäröinnin uudisinvestoinneissa Aleksis Kiven kadun alueella tehdään merkittäviä viemäröinnin uudistamisia, joihin liittyy myös sekaviemäröinnin eriyttämisiä. Haja-asutusalueen suurimpia kohteita ovat Kiilan, Riipilän ja Reunan alueet. Suuria kaupunkilähtöisiä saneerauksia tehdään em. suurten raidehankkeiden lisäksi erityisesti Helsingissä, jossa rakennetaan useita kokoojakatuja kuten Kasin ratikan katuja, Mäkelänkatua, Mannerheimintietä ja Aleksis Kiven kadun aluetta.

Aluepalvelulähtöiset investoinnit tähtäävät ensisijaisesti vastuullisiin ja kehittyviin palveluihin ja niiden parantamiseen. Investoinnit kohdennetaan vastaamaan asiakasryhmien pitkän aikavälin tarpeita. Talousarviovuonna valmistuvat Kivikon Sortti-aseman uudisrakennus- ja täydennystyöt, joilla parannetaan asiakaspalvelua ja aseman logistiikkaa. Sortti-asemille haetaan talousarviovuonna aktiivisesti uusia rakennuspaikkoja ja jatketaan Sortti-konseptien kehitystyötä.

Käsittelypalvelulähtöiset investoinnit keskittyvät huolehtimaan lähiympäristöstä kiertotaloutta edistäen, jätteenkäsittelykeskuksen toiminnan varmistamiseen ja ympäristöhaittojen minimoimiseen. Investoinneilla pyritään estämään kaasupäästöt ja mahdollistamaan kaatopaikkakaasun tehokas hyödyntäminen energiaksi kaasuvoimalassa. Talousarviovuonna käynnistetään myös investoinnit biokaasulaitoksen mädätteen ohjaamiseksi maatalouskäyttöön.

Talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella investoidaan käsittelypalvelulähtöisinä investointeina vaarallisen jätteen kaatopaikan uuden solun T2 rakennustöihin ja vanhan solun T1 sulkemisen valmistelutöihin. Jätevoimalan kuonan ohjaaminen maanrakennuskäyttöön edellyttää kenttäalueita kuonan käsittelyä, suhteuttamista ja varastointia varten.

Talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella hankitaan merkittävä määrä jäteastioita lajitteluvuoroitettujen ulottuessa pieniin 1–4:n asunnon kiinteistöihin.

Rahoitus

Perustamislainat HSY:n jäsenkunnilta ovat yhteensä 1,1 miljardia euroa, jonka lisäksi HSY:llä on ulkopuolisilta rahoituslaitoksilta nostettua pitkäaikaista lainaa vuoden 2022 lopussa ennusteen mukaan noin 769 miljoonaa, mikäli vuoden 2022 tulo-rahoitus ja investoinnit toteutuvat vuosiennusteen mukaisesti.

Tulo-rahoitus ei riitä kattamaan kuntayhtymän investointitasoa ja lainojen lyhennyksiä, minkä vuoksi suunnitelmakauden kaikkina vuosina joudutaan nostamaan uutta ulkopuolista lainaa yhteensä noin 425 miljoonaa euroa riippuen toteutuvasta investointitasosta. Lainoja lyhennetään suunnitelmakaudella yhteensä noin 265 miljoonalla, josta 78 miljoonaa euroa on jäsenkuntalainojen lyhennyksiä. Ulkopuolisilta nostetun pitkäaikaisen velan yhteismäärä suunnitelmakauden lopulla on noin 1007 miljoonaa euroa. Lainamäärän jatkuva kasvu aiheuttaa lisääntyvää painetta HSY:n taloudelle kasvavien lainakorkojen ja lyhennysten myötä. Uudessa strategiassa tasapainoinen talous on yhtenä merkittävänä fokusalueena. Talouden tasapainottaminen edellyttää tuottavuusohjelman lisäksi asiakasmaksujen korotuksia kummallakin toimialalla.

Lähi vuosien suurten investointien takia HSY:n omavaraisuusaste heikkenee suunnitelmakausilla, ollen vuoden 2025 lopussa 26,0 %, kun viimeisimmässä tilinpäätöksessä omavaraisuusaste oli 27,7 %. Vuosien 2024 ja 2025 ylijäämäiset tulokset kasvattavat maltillisesti omaa pääomaa, mutta vieraan pääoman kasvu suunniteltujen investointien rahoittamiseksi tarvittavalla ulkopuolisella lainarahoituksella heikentää omavaraisuutta.

Päätösehdotus (TF)

Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että se

- a. hyväksyy Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2023–2025 liitteen mukaisena,
- b. päättää valtuuttaa hallituksen ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa vuoden 2023 talousarvion puitteissa enintään 160 000 000 euroa,
- c. päättää talousarviovuoden sitovat määrärahat seuraavasti;
 - Vesihuollon toimintamenot 124 380 000 euroa,
 - Vesihuollon investointimenot (netto) 177 000 000 euroa,
 - Jätehuollon toimintamenot 87 400 000 euroa,
 - Jätehuollon investointimenot (netto) 24 270 000 euroa.

Päätös

Hallitus päätti ehdotuksen mukaan.

Yhtymäkokous 18.11.2022 § 11
579/02.020.200.2000/2022

Päätösehdotus

Yhtymäkokous

- a. hyväksyy Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2023–2025 liitteen mukaisena,
- b. valtuuttaa hallituksen ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa vuoden 2023 talousarvion puitteissa enintään 160 000 000 euroa,

c. päättää talousarviovuoden sitovat määrärahat seuraavasti;

- Vesihuollon toimintamenot 124 380 000 euroa,
- Vesihuollon investointimenot (netto) 177 000 000 euroa,
- Jätehuollon toimintamenot 87 400 000 euroa,
- Jätehuollon investointimenot (netto) 24 270 000 euroa.

Päätös

Yhtymäkokous päätti ehdotuksen mukaan.